Tóth Alisa

FEKETE ISTVÁN TERMÉSZETSZERETETE HALLGATÓI ALKOTÁSOK TÜKRÉBEN

A tanulmány célja, hogy bemutassa a IV. Kari Fotópályázatra benyújtott hallgatói munkákat. A 2025. évi pályázat témája Fekete István munkásságához kapcsolódott. A beküldött alkotások mellett a pályázat meghirdetését megelőző félévben a *Fotózás* című szabadon választható tantárgy hallgatói alkotásaiból választottuk ki az idei tematikához leginkább illő fotókat. A zsűri összesen 62 alkotást értékelt. A fotók alapján elmondható, hogy a hallgatók jelentős figyelmet fordítottak Magyarország természeti értékeinek, tájképeinek részletes bemutatására.

Kulcsszavak: fotópályázat, természetszeretet, tájképfotó, állatfotó, kreativitás, hallgatói alkotások

Bevezetés

A Pedagógiai Kar Művészeti, Testnevelési és Életviteli Tanszéke *Állatcsodák* címmel fotópályázatot hirdetett az óvodaalapító Brunszvik Teréz születésének 250. évfordulója alkalmából, valamint Fekete István születésének 125. évfordulójára emlékezve. Fotópályázataink évente hirdetjük meg, ezért csatlakozva a neves évfordulókhoz, az *Állatcsodák* témát beépítettük kari fotópályázatunkba, és meghirdettük a kar hallgatóinak. Fotópályázatunk 2021-ben indult útra, amelyről korábban már beszámoltunk.[1] Minden évben más irodalmi vagy hétköznapi témát, problémakört határozunk meg. Az évforduló kapcsán foglalkoztunk Fekete István munkásságával, ezért hallgatóinktól azt vártuk el, hogy munkáikon keresztül mutassák be az író természetszeretetét.

Az alkotások a hallgatók egyéni látásmódját, kompozíciós érzékét és technikai felkészültségét is bizonyítják a fotózás területén. A pályázatra természet- és állatfotó témában 62 pályamunka érkezett be. Mivel a 2024/2025. II. félév *Fotózás* szabadon választható kurzus témája a természethez kapcsolódott, ezért válogattunk a sikeresebb, a pályázat témájához szorosan kapcsolódó munkákból is. Fekete István munkásságában az állatok egyéniségként jelennek meg, ezért olyan képek kiválasztására törekedtünk, amelyek a leginkább tükrözik ezt a látásmódot.

A Pedagógiai Kar Művészeti, Testnevelési és Életviteli Tanszékének oktatóiból álló zsűri I., II., III. helyezést és különdíjakat osztott ki. A tanulmány a díjazott alkotásokat mutatja be.

[1] Tóth Alisa – Górnagy Gyula: Szubjektíven az objektíven keresztül: a vizuális tehetség felismerése és gondozása leendő pedagógusok körében, in Pap Ferenc – Tóth Etelka – Fehér Ágota (szerk.): *Innováció a pedagógushivatásban,* Nagykőrös, Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar, 2025, 283–295. https://doi.org/10.61376/PNCA5674 (Letöltés: 2026. 01. 10.)

Fekete István természet iránti tisztelete és ennek tükröződése műveinek állatneveiben

A hallgatói pályamunkák részletes ismertetése előtt érdemes kitérni az író természettel való kapcsolatára, amely átszövi munkásságát. Az állatok ábrázolása révén érzékelhető, hogy az író természetszeretete mély alázatban és az állatvilág belső törvényeinek ismeretében nyilvánul meg. Az állatokat önmagukért, saját biológiai és viselkedési sajátosságaikkal együtt tiszteli. Regényei cselekménysorát a főszereplő állatok nézőpontjából láttatja, ugyanakkor állathősei nem lépik túl állati mivoltuk korlátait: a vadon élő állatok nem teremtenek kapcsolatot az emberekkel, megmaradnak saját természetes közegükben, miközben az író egyénített jellemmel ruházza fel szereplőit.[2] Állathősei (mint Vuk vagy Bogáncs) nem a mesék antropomorf figurái, hanem tudatos, érző lények, akiknek ábrázolása az író valóságos tapasztalatain alapul. A természetben az ember vendég, és meg kell tanulnia együttműködnie annak törvényeivel.[3]

Fekete István mélyen vallásos ember volt, akinek gondolkodása központjában a keresztény értékek álltak, ezért munkáiban erőteljes hangsúlyt kap a keresztény értékrend: „a béke és szeretet az élet minden rezdülése iránt.”[4] Műveiben az ember és az állat, az élet és a halál egy összetartozó nagy egész részét képezi. Visszatérő motívum a csend, amely nemcsak a hangok hiánya, hanem a magány, az elmélkedés és az áhítat jelképe is. Regényeiben a csend a lélek tisztulásának eszköze.[5] Az írót gyakran jellemzik „Szent Ferenc-i lélekként”, akinek kezében megszólalnak a tárgyak, a növények és az állatok, és aki felelősséget érez minden rábízott értékért.[6]

Fekete István természet és annak hangjai iránti rajongása megfigyelhető az állatnevekben is: többségük hangutánzó eredetű. Olyan neveket ad hőseinek, amelyek az állat legjellegzetesebb hangját vagy mozgását idézik fel (például Cin a cincogást, Kele a kelepelést, Csí a csivitelést, Csusz a gyík mozgását). Ugyanakkor felfedezhető az is, hogy a névadásban megjelenik a tudományos pontosság (például Lutra a vidra latin nevéből, Unka a béka tudományos nevéből) és a népnyelvi hagyományok ismerete is (például Csuri a verébre vagy Kalán a nyúl fülére utalva). Az teszi még különlegessé az állatneveket, hogy Fekete István különbséget tesz az egyed és a faj között, ezzel is kiemelve regényeinek állatfőszereplőit: Vuk és Karak saját névvel rendelkeznek, míg a „tömeget” a többi fajtárs képezi (Cin népe, Unka népe), akik a számukra csupán

---

[2] Pászti Zsuzsanna: Tulajdonnév és köznév, jelnév és szónév határterületeinek vizsgálata Fekete István állatnevei alapján, *Névtani Értesítő*, 2006/28, 122. Link (Letöltés: 2026. 01. 10.)

[3] Varga Józsefné – Horváth Mária: „Szívvel írt” emlékek a Csend és a Ballagó idő című Fekete István-művekben, *Anyanyelvi és Irodalmi Nevelés*, 2021/4, 41. Link (Letöltés: 2026. 01. 10.)

[4] Gasparicsné Kovács Erzsébet: Fekete István munkássága, művei az alsó tagozatos anyanyelvi és irodalmi nevelésben, *Anyanyelvi és Irodalmi Nevelés*, 2021/4, 5–25. Link (Letöltés: 2026. 01. 10.)

[5] Uo., 13.

[6] Varga–Horváth: *„Szívvel írt” emlékek a Csend és a Ballagó idő című Fekete István-művekben*, 41.

táplálékforrást vagy jelentéktelen környezeti elemet jelentenek.[7] A hím és nőstény egyedek nevei között szintén különbség rajzolódik ki: a hímek neveiben használt hangok erőt, magabiztosságot és bátorságot sugallnak. A nőstények nevei ezzel szemben lágyságot és nőiességet kölcsönöznek a karaktereknek. A nevek ugyanakkor tulajdonságokhoz is köthetők: ilyen például Sut neve, amely a sutaságra utal, és jelzi a testi fogyatékosságát, ugyanakkor a róka természete révén utalhat a sunyiságra is.[8]

Fekete István világa tehát olyan misztikus egységet mutat be ember és környezete között, amelyben a szépség, a jóság és az igazság törvényei uralkodnak, hasonlóan a jézusi példabeszédekhez.[9]

A fotópályázat díjazott alkotásai

Az író az állatokat valós biológiai sajátosságaik szerint, mégis egyéniségekként és érző lényekként ábrázolja, elkerülve a túlzottan emberiesített jellemzést. A névválasztások tükrözik a karakterek nemét és társadalmi rangját is, megkülönböztetve a nevesített főhősöket a névtelen tömegtől.

Az 1. képen látható racka juhok a magyar puszta és a hagyományos pásztorélet szimbólumai. Fekete István, aki képzett mezőgazdász is volt,[10] mély tisztelettel fordult a magyar táj és az ősi magyar állatfajták felé. Műveiben (mint például a *Zsellérek* vagy a *Ballagó idő*) gyakran jelenik meg a falusi életforma és a gazdálkodás, ahol az ember és az állat még szoros egységben élt. Ez a kép ezt az időtlen, rusztikus hangulatot ragadja meg. Mindezen felül megfigyelhető az állat személyisége is: a fotó központi alakja egyenesen a kamerába néz, tekintete kifejező és méltóságteljes.

1. kép: *Racka juhok*
(Klszák Evelin felvétele)

Fekete István állatábrázolására jellemző, hogy hőseinek személyiségük van. A képen látható juh nem csupán a nyáj egy névtelen tagja; a közvetlen tekintet egyfajta öntudatot sugároz, amelyet az író is gyakran érzékeltetett állatszereplőinél. A rackák tekintélyt parancsoló szarvai a vadságot és az őserőt képviselik, ugyanakkor a középpontban álló

[7] Pászti: *Tulajdonnév és köznév, jelnév és szónév határterületeinek vizsgálata Fekete István állatnevei alapján*, 123.

[8] Uo., 124.

[9] Gasparicsné: *Fekete István munkássága, művei az alsó tagozatos anyanyelvi és irodalmi nevelésben,* 13.; Varga–Horváth: *„Szívvel írt" emlékek a Csend és a Ballagó idő című Fekete István-művekben*, 12.

[10] Fekete István Link

állat békésen tűri a közelséget. Ez a kettősség – a természet ereje és a szelíd szépség – Fekete István minden sorában jelen van. Számára a természet csodálatos rend, amelynek a racka juh éppúgy szerves része, mint az erdő vadon élő állatai. Ezenfelül a képen jól érzékelhető a szűrt fény, amely a fák lombjain keresztül vetül az állatokra és a földre; érzékelhető a napfény játéka a gyapjún, a por illata és a természet csendje.

2. kép: *Halak*
(Kiss Zsuzsanna felvétele)

Fekete István gyakran ábrázolta a vízfelszín alatti világot egyfajta párhuzamos valóságként, amely többek között kirajzolódik a *Tüskevár*ban is. A *Halak* című felvételen (2. kép) olyan világ tárul elénk, amelyben a természet csendje és az élet rejtett lüktetése találkozik. Halak gyakran jelennek meg a *Tüskevár*ban. A képen látható két hal a bereki élet néma szereplői: méltóságteljesen, a külvilágtól látszólag függetlenül mozognak. Az ég és a víz találkozásában tükröződik a vízfelszínen megcsillanó, csupasz ágak hálózata, amely összeköti a két elemet. Ez jelképezi a természet egységét: a víz magába fogadja az égbolt üzenetét, amely az ágak vonalaiban rajzolódik ki. A felvétel olyan pillanatot idéz fel, amikor Matula bácsi[11] megáll a nádas szélén vagy egy stégen, és visszatartott lélegzettel figyeli a vizet. Ez a türelmes várakozás és a természet iránti tisztelet az író életművének egyik alapkoncepciója. A meder alján megfigyelhető, ahogy a fény áttör a vízen, és megvilágítja a halak pikkelyeit. Mindezek a vizuális elemek azt a harmonikus nyugalmat árasztják, amelyet az író egész életében keresett és közvetített: egy pillanatot, ahol megáll az idő, és csak a víz halk csobbanása és a halak lassú uszonyverése töri meg a csendet.

A 3. kép a zsűri által legsikeresebbnek értékelt hallgatói felvételt mutatja be, amelyben a szürkemarhák a honfoglalók ősi örökségét szimbolizálják. Az állatok tekintete és tartása a magyar néplélek azon vonásait – a büszkeséget és a fáradhatatlanságot – tükrözik, amelyeket az író karaktereiben is hangsúlyozott. A felvételen látható fény kiemeli az őszi réz- és aranybarna árnyalatokban pompázó tájat: egy olyan pillanatot ragad meg, ahol a fény nemcsak

3. kép: *Szürkemarhák ősszel*
(Nyerlucz-Kátai Mónika felvétele)

[11] Szereplő Fekete István *Tüskevár* című regényében. Link

megvilágítja, hanem fel is magasztalja a szürkemarhákat, emlékeztetve bennünket Fekete István tanítására: a természetben megtalálható az Isten, a haza és az emberi lélek legmélyebb igazsága.

A természet imája című felvétel (4. kép) méltó vizuális párhuzama Fekete István irodalmi világának, amelyben a legapróbb élőlény is Isten teremtményeként, saját sorssal felruházva jelenik meg. A képen látható méh nem csupán egy rovart testesít meg, hanem egy fáradt vándort is, aki a virág kelyhében talált menedéket. A kép címe – *A természet imája* – Fekete István hitvallását hirdeti, miszerint a természet minden rezdülése egyfajta dicsőítés. A virág szirmai között megbújó méh a teremtett világ harmóniáját és törékenységét jelképezi. A kép domináns meleg színárnyalatai, harmóniája a nyári napszakok melegségét idézik fel. A virágszirmok egy intim belső teret hoznak létre: körbeölelik a méhet, ezáltal meghitt, templombelsőre emlékeztető teret alkotnak számára. Ez a térszemlélet az író azon műveire emlékeztet, amelyekben a természetet menedékként, otthonként mutatja be. A kompozíciót a szirmok lágy, íves vonalai határozzák meg, amelyek a kép közepe felé vezetik a tekintetet, közvetlenül a főszereplőre. A felvétel vizuális nyelve csendes áhítatot közvetít: a természet egy megélhető, szent titok, amelynek legkisebb részlete is figyelmet érdemel.

4. kép: *A természet imája*
(Tárnokné Csibrik Annamária felvétele)

A fotókompozíció (5. kép) horizontális elrendezésű, ahol a nutria az alsó harmadban, a kép jobb oldala felé eltolva helyezkedik el, balra tartó mozgást sugallva. Ez a fajta elhelyezés dinamikát ad a képnek. A fényeket és a színeket tekintve a fotót a kék és a szürke hűvös árnyalatai jellemzik, amelyeket a víz felszínén tükröződő sárgás-zöldes víztükröződések tesznek változatossá. A kép hideg-meleg színkontrasztját a nutria bundájának meleg tónusa és a környezet kékes árnyalatai képezik. A víz felszíne lágyan elmosódott fodrozódásként jelenik meg, ami kiemeli az állat jelenlétét. A képen látható vízfelület és a part menti növényzet a

5. kép: *Nutria*
(Halmi-Sivók Zsanett felvétele)

Tüskevár és Lutra[12] világát idézik. Bár Fekete István munkásságában a nutriáról mint regényszereplőről nem található említés; névadási logikájából kiindulva azonban a nutria esetében vélhetően a *Nuta* vagy *Nuti* név illeszkedne ebbe a sorba. A mély csendet csak a víz halk csobbanása töri meg, miközben a nutria (vagy ahogy az író nevezné: a *vízi vándor*) szeli a habokat.

6. kép: *Béka*
(Radics-Kormos Krisztina felvétele)

A 6. képen az állat teste félig a vízbe merül, miközben egy barna levélen pihen. Az előterében az elmosódott nádszálak olyan benyomást keltenek, mintha a nádas sűrűjéből, lesből figyelnénk a víz felszínén pihenő békát, anélkül, hogy megzavarnánk annak nyugalmát. A felvételen szereplő állat, „Unka”[13] tágra nyílt szeme a környezetbe való beleolvadás ellenére is éberséget sugároz. Fekete István valószínűleg úgy írná le ezt a pillanatot, mint a víz tükrének néma őrszemét, aki minden rezdülést figyel a tavon. Ez a kompozíció a természettel való tökéletes harmóniát jelképezi, amely az író munkásságának egyik alapkoncepciója. A zöldes víz, a barna korhadék és az állat mintázata olyan színharmóniát alkot, amely a rejtőzködés művészetét dicséri. A kép a *pillanatnyi csend* megörökítése: Unka mozdulatlanul várja az estét, amikor végre elkezdődhet az esti koncert.

A 7. képen látható kutya lendületes, levegőbe vetődő mozdulata az életigenlés tiszta megnyilvánulása: tekintete és felfelé irányuló mozgása egyfajta figyelmet és izgatottságot tükröz. A fotó azt a pillanatot ragadja meg, amikor az állat minden izma megfeszül, és eggyé válik a mozdulattal. Ez a fajta megfigyelés jellemzi az író elbeszéléseit is, ahol egy-egy apró mozzanatból – egy fülrezdülésből vagy egy ugrásból – bontja ki az állat egész jellemét. Az író műveiben az állatok – mint ahogy arra már történt utalás – önálló személyiséggel,

7. kép: *Zádor a szabadban*
(Vida Kitti Hajnalka felvétele)

[12] Főszereplő Fekete István *Lutra* című regényében. Link
[13] A *Vuk* című regényben a béka megnevezése. Link

érzelmekkel és ösztönökkel rendelkező (fő)hősök. Fekete István műveiben a kutya és az ember közötti kapcsolat nem csupán alá-fölé rendeltségi viszony, hanem egyfajta mély, szavak nélküli sorsközösség és lelki barátság jelképe. A *Bogáncs*[14] című műben Fekete István a kutyát egyenrangú társként ábrázolja: a gazda olyan *társ,* aki tiszteletben tartja az állat méltóságát és ösztöneit. A kutya felszabadult ugrása azt a fajta biztonságot és örömöt tükrözi, amely Fekete István regényeiben (például a *Bogáncs*ban) a gazda és az eb közötti tökéletes bizalomból fakad.

8. kép: *Unom az életet*
(Soós-Henzel Boglárka felvétele)

A macska többször megjelenik Fekete István műveiben, így a *Vuk*ban Nyaúként.[15] A 8. képen látható macska teljes ellazultságában, az unalom pillanatában van megörökítve. Az ásítás közben kivillanó fogak emlékeztetnek arra a tényre, hogy minden szelídített állatban ott szunnyad a vad ős. A macska ebben a pillanatban egyszerre házi kedvenc és a természet könyörtelenül precíz ragadozója. A macska központi helyet foglal el egy fatönkön ülve, amely egyfajta természetes trónként emeli őt környezete fölé. Az elmosódott háttér segít abban, hogy a néző az állat arcjátékára és az érzelemkifejezésre fókuszáljon.

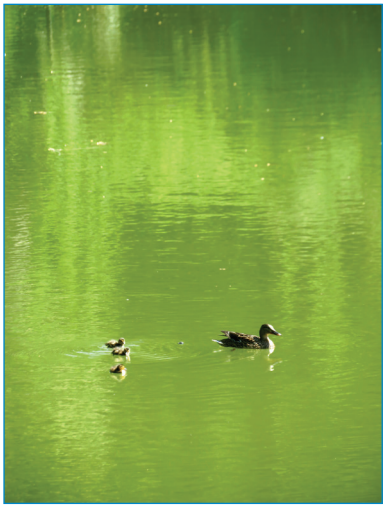

9. kép: *Galamb*
(Kovács-Deák Szilvia felvétele)

A 9. kép kompozíciója rétegzett felépítésű, amely mélységet ad a térnek. Az előtérben a part menti sziklás, poros föld és a madarak láthatók, a középtérben a halakkal teli víztükör dominál. A háttérben a tó túlsó partja fűzfákkal és a híddal zárja le a látványt, ezáltal vezeti a néző tekintetét a közeli részletektől a távolabbi horizont felé. A kép legdinamikusabb eleme a felszálló galamb. A szárnyak helyzete érzékelteti a mozgást, amely éles kontrasztban áll a parton várakozó vagy a vízen nyugodtan úszó többi madárral. A vízfelszín alatt mozgó halak sokasága szintén egyfajta belső vibrálást, rejtett mozgást kölcsönöz

[14] Bogáncs – az azonos című regény főhőse. Link
[15] Fekete István állatvilága Link

a képnek. A felvételen a természetes nappali fények dominálnak, amelyek kiemelik a textúrákat: a föld érdességét, a madarak tollazatának részleteit és a víz enyhén zavaros, zöldes árnyalatait. A fotós enyhén felülnézetből készítette a képet, ami lehetővé teszi, hogy egyszerre lássuk a part szélét, a vízfelszínt és a víz alatti élővilágot. A pillanat megállítására törekszik: a statikus elemek (a part, a híd) és a dinamikus élőlények (a repülő galamb, az úszó halak) egyensúlyba kerülnek.

10. kép: *Vadkacsák*
(Lukács Jázmin felvétele)

A 10. felvétel olyan nyugodt természeti képet mutat be, ahol egy kacsacsalád[16] látható a vízen. A jelenet a természet békéjét és az élet egyszerű szépségét közvetíti a nézőnek. Fekete István gyakran ábrázolta a vízparti életközösségeket, különösen a nádasok világát (például a *Tüskevár*ban és folytatásában, a *Téli berek*ben). A képen látható élénkzöld vízfelszín az érintetlen természetet jelképezi, ahol az állatok a saját törvényeik szerint élnek. A fotó központi témája a szülői gondoskodás, amely Fekete István állatregényeinek (például a *Vuk* vagy a *Lutra*) fontos eleme. Az író műveiben a béke mindig törékeny; a nádas sűrűjében bármikor felbukkanhat egy ragadozó, ezért az anya ébersége kulcsfontosságú a túléléshez. Az egész felvételt átjárja egyfajta derűs nyugalom, amely pihentető élményt nyújt a befogadó számára.

A 11. kép egy vízparti jelenetet örökít meg, amelynek középpontjában egy fekete szárcsa áll a sekély vízben. A madár az író egyik kedvelt életterének, a nádasok és vízpartok világának jellegzetes lakója. Az állat különleges pózban áll, amint tollazatát tisztítja, miközben fejét mélyen a szárnyai közé fúrja. A képi kompozíció jobb harmadában, a sekély vízben, a kavicsos parton álló madár azt a háborítatlan békét árasztja, amelyet az író műveiben gyakran jellnít meg. A sok apró részlet a madár sötét tollazatában, csőrének villanásában és a víz áttetszőségében a kavicsok felett, a hullámokban mutatkozik meg. Ez a fajta vizuális részletgazdagság egyúttal párhuzamba állítható az író lírai tájleírásaival.

11. kép: *Nyakatekert tisztálkodás*
(Székely-Jambrik Bernadett felvétele)

[16] A kacsát az író *Vuk* című regényében *Tás*nak nevezte, bár *Tás* házi kacsa volt.

A 12. kép a kis nép egyik képviselőjét mutatja be. Fekete István az erdők és mezők apró lakóit gyakran nevezte a kis népnek. A kép éles ellentétet mutat a rovar vibráló zöldje és az ember alkotta beton szürkesége között. Fekete István prózájában gyakori motívum a természet élni akarása az ember által épített világ peremén. A sáska alakja ezen a rideg felületen a törékenység és a kitartás jelképe. A fotó címe – *Szabály* – összecseng az író hitvallásával, miszerint a természetet ősi, megmásíthatatlan törvények irányítják. A formai tökéletesség a „Nagy Alkotó" keze nyomát és a természet belső logikáját hirdeti, egy apró részletet, élőlényt, aki a többi rovarhoz hasonlóan komoly szerepet tölt be az ökoszisztémában.

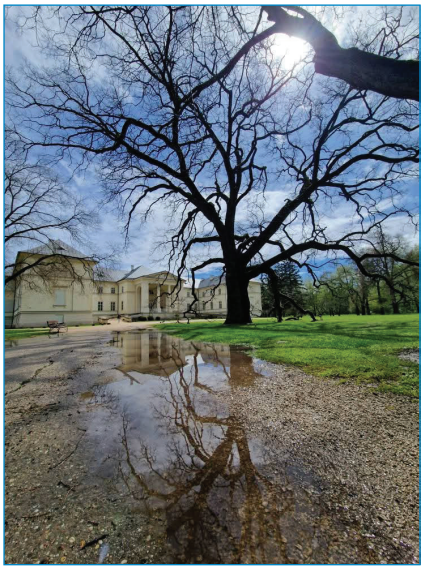
12. kép: *Szabály*
(Szekeres-Pintér Anett felvétele)

A 13. kép aranyló fényei és a távolba vesző horizont egyfajta magyar életérzést közvetít, amely Fekete István minden alakját – legyen az öreg pákász vagy ifjú vitéz – összeköti a szülőföld szeretetével. Ebben a kontextusban a szőlő az ember és a föld szövetségének a szimbóluma: a képen precíz rendben sorakozó szőlőtőkék az író világában a türelmes emberi munka és a föld termékenységének jelképei. A tőkék sötétzöld lombja a napfényben fürdő távolsággal alkot kontrasztot, kiemelve az élet diadalát. A felhők mögül előbukkanó, lágyan derengő nap azt a békés hangulatot árasztja, amikor a nappali zajok elülnek, és a természet felkészül az éjszakai pihenőre. A háttérben elnyúló dombok, a távoli tanúhegy sziluettje és a völgyben megbújó falu a magyar táj nyugalmát sugallja. Az író gyakran ábrázolta így a horizontot mint hívogató messzeséget, amelyben ott rejtőzik az ember otthona és a természet érintetlen szépsége. A felvétel egyik legerősebb eleme a nyugalom. Fekete István prózájában a csendnek hangja van: a képen hallani lehet a levelek rezdülését, a távoli kutyaugatást vagy a szél suttogását a dűlők között. Ez a kép is ilyen beszédes csendet ábrázol, amelyben a néző szinte érzi a hűvösödő esti levegőt és a föld illatát. A kép legmeghatározóbb elemei az előtérben futó szőlősorok alkotta átlós vonalak, amelyek a tekintetet a kép középpontja, a völgy és a horizont felé irányítják, megteremtve a térbeli mélységet.

13. kép: *Szőlőtőkék*
(Sárkány Józsefné felvétele)

A felhők mögül áttetsző nap szórt, lágy fényt áraszt, amely misztikus ködbe vezeti át a távoli tájat. Ez a megvilágítás a szőlőlevelek textúráját sötétebb, tónusában gazdagabb felületként mutatja meg a fényes égbolt előtt. A fotó a meleg és a hideg színek egyensúlyára épít. Az égbolt meleg, sárgás és arany árnyalatai érzelmi ellentétben állnak a növényzet hűvös, mélyzöld tónusaival és a távoli dombok kékesszürke párájával.

14. kép: *Dégi kastély*
(Szarka Lászlóné felvétele)

A *Dégi kastély* című felvétel (14. kép) a természet és az épített örökség találkozásának a pillanatát ragadja meg. A kép központjában álló hatalmas, csupasz fa az író műveiben (például a *Téli berek*ben) gyakran megjelenő ősi, bölcs tanú szimbóluma. A kopár ágak az ég felé nyúlnak, a kastély pedig némán figyeli az idő múlását. A kastély a táj szerves részeként jelenik meg, ahogyan Fekete István regényeiben is a várak és udvarházak mindig szoros szimbiózisban éltek a környező erdőkkel és mezőkkel. Az alkotó olyan szemszögből készítette a felvételt, amely dominánssá teszi a fát és a kastélyt, egyben előtérbe hozza a vizes tükröződést, amely ebben a kontextusban kompozíciós eszköz: egyensúlyt teremt a kép alsó és felső harmada között. A vonalvezetést illetően a fa ágainak szerteágazó, fraktálszerű hálózata kontrasztot alkot az ég kékjével és a kastély szabályos formáival. A kép textúrákban gazdag: a kavicsos út érdessége, a víz simasága, a fa kérgének barázdáltsága és a falak simasága vizuális izgalmat kelt a szemlélőben: a múlandóság és az örökkévalóság párbeszédét mutatja be.

A 15. kép olyan lírai pillanatot örökít meg, amely mélyen gyökerezik Fekete István természetközpontú világképében. Fekete István írásaiban a legjelentéktelenebbnek tűnő növény is fontos szereplővé válik. A képen látható vadmurok a természet kifürkészhetetlen rendjét és bölcsességét hirdeti. Az égboltot befestő meleg narancssárga és rózsaszín árnyalatok azt a békés napszakot idézik, amelyet az író oly sokszor leírt, mint a világ elcsendesedésének idejét. A sötét mezőből kiemelkedő, magányos

15. kép: *Vadmurok,* Felvidék
(Sziklai Krisztina)

növény sziluettje a táj őrszemeként jelenik meg. Ez a motívum az író azon szemléletét tükrözi, miszerint minden élőlénynek megvan a maga helye és feladata a mindenségben, még akkor is, ha már túl van virágzásának idején.

A *Kavalkád* Fekete István berek- és folyóparti univerzumát idézi. A 16. képen látható színes ladikok a *Tüskevár* világának szerves részei. A kép az ősz hangulatát is visszaadja: a fák lombkoronájában megjelenő sárgás árnyalatok az író egyik kedvenc témáját, az évszakok fordulóját, az elmúlást és a természet örök körforgását jelképezik. A víz felszínén pihenő tündérrózsák a rejtőzködő élet színterei. A felvétel legfontosabb eleme, a színes ladikok formájának ismétlődése forma- és színritmust teremt. A csónakok elhelyezkedése a képmezőn egy diagonális vonalat alkot, amely a jobb alsó sarokból a kép közepe felé vezeti a szemet, ezáltal is mélységet adva a térnek. A tájon végigterülő lágy napfény kiemeli a fák textúráját és a ladikok színét, ezáltal is érdekes kontrasztot képezve a természet színei és a ladikok mesterséges, élénk színárnyalatai között. Ez az alkotás egyszerre tájkép, amely Fekete István természetszeretetét hirdeti, és egy tudatosan felépített vizuális tanulmány a színek és a formák rendjéről.

16. kép: *Kavalkád* (Turkevi-Nagy Zsolt felvétele)

Összegzés

A tanulmány célja az volt, hogy a hallgatói interpretációkon keresztül mutassa be Fekete István egyedülálló írói világát, amelyben a természet iránti alázat és a keresztény értékrend fonódik össze. A bemutatott elemzés az irodalmi örökség és a kortárs vizuális művészet kreatív találkozását dokumentálja: az alkotások kiemelik a szerző műveire jellemző csendet, lelki békét és a világmindenséggel való egység megélését. Az elemzett pályamunkák többek között a magyar táj szépségeit, az állatvilág dinamikáját és a természetben fellelhető szakrális csendet örökítik meg, és rávilágítanak arra, hogy a fényképészet eszközeivel miként válhat láthatóvá az író műveiben megjelenő ember és környezet közötti harmonikus egység.

Összességében véve elmondható, hogy a hallgatók sikeresen ültették át a vizuális nyelvbe az író állatábrázolásait, amelyekben az élőlények érző, egyéni karakterrel rendelkező lényekként jelennek meg. Olyan felvételeket készítettek, amelyek tükrözik a Fekete István műveire jellemző csendet, alázatot és a természet belső törvényeinek tiszteletét. A pályázat lehetőséget adott a hallgatóknak a kreatív önkifejezésre, ezáltal is pozitív megerősítést kaptak további munkájukhoz. E pályázat keretében is megtapasztalhatták, hogy a vizuális nevelés során a pedagógus nemcsak esztétikumot közvetít a gyermeknek, hanem látni tanítja a gyermeket, saját attitűdjeivel is formálva annak kibontakozó tehetségét.

A bemutatott pályamunkák alkotói

Halmi-Sivók Zsanett
Kiss Zsuzsanna
Klszák Evelin
Kovács-Deák Szilvia
Lukács Jázmin
Nyerlucz-Kátai Mónika
Radics-Kormos Krisztina
Sárkány Józsefné
Soós-Henzel Boglárka
Szarka Lászlóné
Székely-Jambrik Bernadett
Szekeres-Pintér Anett
Sziklai Krisztina
Tárnokné Csibrik Annamária
Turkevi-Nagy Zsolt
Vida Kitti Hajnalka

Irodalomjegyzék

Gasparicsné Kovács Erzsébet: Fekete István munkássága, művei az alsó tagozatos anyanyelvi és irodalmi nevelésben, *Anyanyelvi és Irodalmi Nevelés,* 2021/4, 5–25. Link

Pászti Zsuzsanna: Tulajdonnév és köznév, jelnév és szónév határterületeinek vizsgálata Fekete István állatnevei alapján, *Névtani Értesítő*, 2006/28, 121–127. Link

Tóth Alisa – Górnagy Gyula: Szubjektíven az objektíven keresztül: a vizuális tehetség felismerése és gondozása leendő pedagógusok körében, in Pap Ferenc – Tóth Etelka – Fehér Ágota (szerk.): *Innováció a pedagógushivatásban*, Nagykőrös, Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar, 2025, 283–295. https://doi.org/10.61376/PNCA5674

Varga Józsefné – Horváth Mária: „Szívvel írt" emlékek a Csend és a Ballagó idő című Fekete István-művekben, *Anyanyelvi és Irodalmi Nevelés,* 2021/4, 26–44. Link

Források

Fekete István honlapja Link

Fekete István: *Bogáncs,* Budapest, Móra, 2017. Link

Fekete István állatvilága (válogatás a források megjelölésével). 2. Állatok és neveik, Gyerekirodalmi Naptár, Link

Fekete István: *Lutra,* Budapest, Móra, 2015. Link

Fekete István: *Vuk,* Budapest, Móra, 2018. Link